

H. Bock: Kreuterbuch, 1560, Von gemeinen Kász Pappeln.

Geschreven en vertaald door Nico Koomen.

Von gemeinen Kász Pappeln. CXX.

Der gemeinen (1.) Pappeln seind auch zwei geschlecht, die groß und die klein, wachsen bede auff ungebawten erdtrich, in den dörffern, auff den gassen neben den zeünen, in den gärten, auff den kirchhöfen, fast allenthalben. Die gemeinst und aller geringst ist die aller gebruchlichst zü unseren zeitten bei den Doctorn, gewint runde bletter, und leibfarbe róplin, mit kleinen braunen äderlin underzogen, der stengel würt etwan elen lang, auß den róplin die an den stengel wachsen werden kleine runde keplin, das ist der samen, damit die kinder auff den gassen spielen.

(2.) Die ander Pappel ist mit bletter, wurtzel, stengel und samen grösser, lenger und dicker, dann die gemein, welcher blümen werden grösser, von farben rötter, mit vilen braunen äderlin zertheilt, in der gestalt wie die blüet an der Sygmars wurtzel. Etliche meinen dise Pappeln wenden jre bletter stehts der Sonnen nach, das macht die überflüssigkeit des saffts und feüchtigkeit, besehe Columellam lib.x. Auß

Van gewone kaasjeskruid. 120.

De gewone pappels zijn ook twee geslachten, de grote en de kleine, groeien beide op ongebouwd aardrijk, in de dorpen, op den gaten naast de tuinen, in de tuinen, op de kerkhoven, vast overal. De algemeenste en aller geringst is die aller gebruikelijkste in onze tijden bij de doctors, gewint ronde bladeren en vleeskleurige roosjes met kleine bruine adertjes doortrokken, de stengel wordt ongeveer 70cm lang, uit de roosjes die aan de stengel groeien worden kleine ronde kaasjes, dat is het zaad waarmee de kinderen op de straten spelen.

De andere pappel is met bladeren, wortel, stengel en zaden groter, langer en dikker dan de gewone wiens bloemen worden groter, van kleur roder en met vele bruine adertjes verdeelt, in de gestalte zoals de bloei aan de sigmaarts wortel. Ettelijke menen deze pappels wenden hun bladeren steeds naar de zon, dat maakt de overvloed van het sap en vochtigheid, bezie Columella libro 10. Uit deze en andere pappels mag men salade maken, bezie daarvoor

disen und andern Pappeln mag man sallat machen, besehe darüber Platinam lib.iiij. (Columella.)

Von den Namen.

Pappel ist in Westerich ein gemeiner nam, dann es werden alle breite kreütter, sonderlich die man nit wol kent mit den namen Pappel genent, ander zû underscheid der andern nennen sie die klein Malvam umb des scheübelechten samens willen Keß Pappeln, und Hasen oder Genßpap [315] pel. Die ander und grösser nent man Roppappel, gehóten bede under das Malachi Dioscorides, und seind alle mit dem namen Malva agrestis gemeint. In Serap.cap.cxl.ix. heißt Malva Cubeze, und der klein Pappel samen Bizeri Chubeiz. (Avic.199.) Malva hat den namen amolliendo, dann sie erweicht auch den harten bauch, umb des willen nent sie der alt Varro auch Molvam. (Harten Bauch. Varro.)

Von der Krafft und Würckung.

Die gemein keß pappeln seind etwas warmer feuchter qualitet, haben alle Würckung der zamen, Innerlich und Eüsserlich zû nutzen. Besihe den Titel Malva Galeni, lib.ij.de alimentorum facultatibis.

Innerlich.

Plinius schreibt welcher allen tag ein trunck thû von Pappeln safft, der sei den selbigen tag für allen zûfallende kranckheiten behüt. (Zûfallende kranckheit.)

Der safft von Pappeln gemacht, ist gût eingedrungen für die fallende kranckheit. (Fallende sucht.)

Die zarte rohe Pappel bletter mit saltz gessen, wie ein ander Sallat, heilet dz augengeschwår, in den augen winckeln, Aegilops oder wórner genant, doch soll man Papele bletter zerstossen mit honig und dasselbig darauff binden. (Aegilops. Wórner.)

Eüsserlich.

Pappel mit der gantzen substantz ist zû aller presten und geschwulsten gût, wie droben von der Ernrosen geschriben ist. (Geschwulst.)

Platinus libro 4.

Van de namen.

(**Malva pusilla en Malva rotundifolia**)

Pappel is in Westerich een gewone naam, dan het worden alle brede kruiden en vooral die men niet goed kent met de naam pappel genoemd, ander tot onderscheidt van de anderen noemen ze de kleine Malva vanwege de schijfachtige zaden kaas pappels en hazen of ganspappel. [315] De andere en grotere noemt men rospappel, behoren beide onder dat Malachi Dioscorides en zijn alle met de naam Malva agrestis gemeend. In Serapio kapittel 149 heet Malva Cubeze en de kleine pappel zaden Bizeri Chubeiz. Malva heeft de naam amolliendo, dan ze weekt ook de harde buik, daarom noemt de oude Varro het ook Molvam.

Van de kracht en werking.

De gewone kaaspappels zijn wat warme vochtige qualiteit, hebben alle werking van de tamme innerlijk en uiterlijk te gebruiken. Bezie de titel Malva Galenus libro 2 de alimentorum facultatibis.

Innerlijk.

Plinius schrijft welke alle dagen een dronk doen van pappel sap die is dezelfde dag voor alle toevallende ziektes behoed.

Het sap van pappel gemaakt is goed ingedronken voor de vallende ziekte.

De zachte ruwe pappel bladeren met zout gegeten zoals een andere salade heelt de ogenzweer in de ooghoek, Aegilops of wórner genoemd, toch zal men pappel bladeren stoten met honing en datzelfde daarop binden.

Uiterlijk.

Pappel met de ganse substantie is tot alle gebreken en zwellingen goed zoals boven van de oogstrozen geschreven is.

Dodonaeus;
Zie voorgaand kapittel.

Zie verder: <http://volkoomenoudeherbariaenmedisch.nl> en : <http://www.volkoomen.nl/>